

herfra til sin Stilling paa Als, og deraf forekommer det mig, at der fremvæjer en ikke ganske ringe moralisk Forpligtelse for os til nu at udføre, hvad der jo med den største Lethed vilde have været udført i 1864, idet hans Optagelse paa Pensionslisten vilde have medført, at han var bleven tagen med i Beregningen, og til nu at yde ham en virkelig Pension og ikke nogen Understøttelse. Jeg vil sige til, at min Stemning med Hensyn til dette Lovforslag ogsaa af den Grund fra Begyndelsen af har været lidet gunstig, at jeg ikke har kunnet sympatisere med det Cirkulære, Biskop Hansen i en kritisk Tid udstedte til den Geistlighed, der var ham underlagt. Dette Cirkulære tillalte mig ikke, jeg fandt, at det gik udenfor den rette Grænse. I den Henseende er der imidlertid en Uoverensstemmelse mellem de mange Domme, der faldt i Kongeriget derom, og dem, der almindeligt ere faldede i den Kreds, hvor Biskop Hansen virkede. Mange af de mest fædrelandsfunde Slesvigere paa Als have betragtet dette Cirkulære af Biskop Hansen, der førte til, at en stor Del geistlige Embedsmænd blev i deres Stillinger, som et fortjensfuldt og rigtigt Skridt, og skjøndt hver jo maa beholde sin Dom usforstyrret af saadanne Hensyn, er der dog Et, som vi Alle kunne erkjende, nemlig at det var ganske eiendommelige og vanskelige Forhold, der i det Dieblis fandt Sted, og at det ikke var nogen ganske let Sag at træffe det rette Valg i den svære Kollision af Pligter, som maatte indtræde i det Dieblis, hvor Als og Slesvig bleve revne løs fra Danmark, og da der indtraadte Noget, som ikke kunde være forudset i nogensomhelst dansk Lovgivning. Min Overveelse af Sagen har saaledes ført mig til at erkjende, at der er tilspøjet Biskop Hansen en Ret, idet man ikke har givet ham samme Pension som Andre, og her vil jeg indskyde endnu den lille Bemærkning, at Sagen ingenlunde er klaret ved at sige, at denne Mand endnu er Embedsmand, og det preussisk Embedsmand, og at der altsaa ikke kan tilkomme ham nogen Pension. Vi maa erindre, hvorledes hans Stilling var, da han var Biskop over Als og Wex. Det var den, at han var Præst i Igen Sogn og oppebar dette Sognkalbs Indtægter, og at han ved Siden deraf havde 4,000 Rbd. som Biskop, men at der i disse 4,000 Rbd. for saa vidt skete et Afdrag, som der til en Kapellan, som fungerede for ham i hans Egenkab som Sognepræst i Igen Sogn, blev udredet et Beløb af, jeg tror 600 og nogle Rigsdaler. Forholdet var altsaa det, at han den Gang oppebar Indtægten af Igen Sognkalb og omtrent 3,400 Rbd. for at fungere som Biskop. Han er endnu Sognepræst i Igen Sogn, men som Biskop fungerer han ikke, og det er følgende ganske i Uoverensstemmelse med vore gjældende Regler, at vi tillægge ham en Pension for den Del af hans Bispegage, som billigtvis kan falde paa den i Danmarks Besiddelse forblevne Del af

hans forrige Bispedømme, Wex. Hvorledes det saa vil gaa ham med Hensyn til den anden Del af hans Bispedømme, Als, som nu er i preussisk Besiddelse, er desværre Noget, vi ikke kunne øve Indflydelse paa. For den Del af Bispedømmet, som er vedbleven at være dansk, tror jeg, at vi i Kraft af Retfærdighed og Billighed bør yde Biskop Hansen denne Pension. Jeg tror end ikke, at al Billighed lige overfor Biskop Hansen er fyldestgjort ved blot at tillægge ham Pension fra 1874; jeg tror, at Billigheden burde gaa noget videre, men jeg kan ikke negte, at den Omstændighed, at der af Biskop Hansen har været anlagt en Sag, som er tabt ved Højesteret, maa faae nogen Indflydelse. Det, som jeg væsentlig ser i dette Lovforslag, er mindre en pekuniær Understøttelse til denne Mand end en Tilkendegivelse af, at han har handlet, som han har, først i Uoverensstemmelse med den danske Regjerings Opfordring og siden i Uoverensstemmelse med den fremherskende Mening i de Distrikter, der vare underlagte ham som Biskop, og at han ikke har ophørt at være en fædrelandsfundet og god dansk Mand, der efter bedste Evne og efter sit bedste Skjøn under vanskelige Forhold har gjort sin Pligt, saaledes som den stillede sig for ham. Vi maa erindre, at vi her ikke ligefrem kunne anlægge Lovens Maalestok, thi vi have ingen Lov i vor hele Lovsamling, hverken blandt vore Pensionslove eller noget andet Sted, der forudsætter den Mulighed, som desværre her er bleven en sørgelig Virkelighed, nemlig at visse Dele af Landet kunne blive revne bort fra Kongens Styrelse og Statsenheden, og at der deraf kan opstaa ganske særlige Forhold. Naar man ikke vil blive staaende ved det blotte første Indtryk, men noget upartisk vil gaa ind paa, hvad der saaledes har udviklet sig siden 1864, maa det erkjendes, at hvor „overordentligt“ Tilfældet end kan se ud, og hvor beklageligt det end er, at det skal være blevet nødvendigt at fremkomme her med en Pensionsbegjæring, handle vi rigtigt og retfærdigt og klokest ved at gaa ind paa den Fordring, der bliver stillet til os, og søge at give den paagjældende Mand den Rehabilitation, hvorpaa jeg tror, han har et gyldigt Krav, og som vil komme til ham ved Stadfestelsen af dette Lovforslag.

Solm: Jeg begyndte forrige Gang med at sige, at det ikke var Summen, det dreiede sig om, thi et Beløb af 700 Rbd. eller 1400 Kr. mere eller mindre er det i Almindelighed taget jo ikke til nogen Nytte at reise nogen Diskussion om; men ganske vist er det, at, da jeg forrige Gang talte, havde jeg ingen Anelse om, at den paagjældende Mand sad i sit Embede efter Opfordring fra Regjeringen. Naaget jeg nu har hørt dette, synes jeg dog, at der er noget Forunderligt ved Sagen. Jeg blev noget overrasket ved at høre den ærede foregaaende Taler udtale, at det var efter mange af de mest fædrelandsfin-